

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Сектор за надзор и предострожност у животној средини

МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА
Сектор за инспекцијске послове

ИЗВЕШТАЈ

2018

О РЕАЛИЗАЦИЈИ ЗАЈЕДНИЧКЕ АКЦИЈЕ О
КОНТРОЛИ НЕРЕГИСТРОВАНИХ
КОРИСНИКА ИЗВОРА ЈОНИЗУЈУЋИХ
ЗРАЧЕЊА У МЕДИЦИНИ

Београд, април 2018

САДРЖАЈ

Увод	3
Правни основ	3
Заједничка акција	4
Општи подаци	5
Учесници	7
Утврђено стање	7
Мере	10
Закључци	11
Препоруке	11

Увод

Заједничка акција имала је за циљ предузимање заједничких мера и активности од значаја за контролу нерегистрованих корисника извора јонизујућих зрачења у медицини од стране правних лица и предузетника по достављеним обавештењима, донетим решењима и закључцима о одбацивању захтева за коришћење од стране Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, као и јачање међусобне сарадње између инспекција и субјеката са јавним овлашћењима који врше посебне облике надзора и контроле, ради обављања обухватнијег и делотворнијег инспекцијског надзора и нарочито ради сузбијања делатности нерегистрованих субјеката.

Правни основ

Сагласно одредбама члана 76. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 93/12), инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења врши министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења. Министарство заштите животне средине на основу члана 5а. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 44/14, 14/15, 54/15, 96/15 - др. закон и 62/17), обавља послове државне управе који се односе, између осталог и на заштиту од јонизујућег зрачења, односно вршење инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења сагласно одредбама члана 76. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Чланом 6. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, прописане су надлежности Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, као самосталне регулаторне организације која врши јавна овлашћења у складу са законом, у спровођењу мера заштите од јонизујућих зрачења и мера нуклеарне сигурности. На основу члана 6. став 1. тачка 2), 8), 10), 14), 15) и 20) Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је надлежна, између осталог за: да доноси подзаконске прописе за спровођење овог закона; издаје, продужава и одузима решења правним лицима или предузетницима за обављање послова заштите од јонизујућих зрачења, радијационе делатности или нуклеарне активности; издаје, продужава и одузима лиценце за обављање радијационе делатности и нуклеарне активности; води регистар пријава и издатих лиценци, дозвола, решења, потврда о евидетирању и сертификата; формира и одржава базу података (централни регистар) о изворима јонизујућих зрачења и корисницима тих извора, професионално изложеним лицима, као и о другим подацима од значаја за заштиту од јонизујућих зрачења, радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност као и да обезбеђује јавност у раду на спровођењу овог закона и у поступку доношења подзаконских прописа.

На основу члана 2. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности забрањено је обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења без предходно прибављеног одобрења које издаје Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије.

Правно лице, односно предузетник не може отпочети обављање радијационе делатности ако за такву делатност претходно не прибави лиценцу за обављање радијационе делатности од Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије у складу са чланом 30. став 2. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије лиценцу за обављање радијационе делатности издаје решењем у року од 30 дана од дана подношења

захтева са документацијом којом се доказује испуњеност прописаних услова за обављање радијационе делатности.

Лиценца за обављање радијационе делатности се издаје на пет година.

Чланом 90. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности прописано је да су правна лица и предузетници дужни да ускладе своја пословања са одредбама овог закона у року од три године од дана ступања на снагу, односно до 23. маја 2012. године.

Инспектори за заштиту од јонизујућих зрачења у вршењу инспекцијског надзора над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења имају право, дужност и овлашћења која су прописана чланом 78. и 79. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Мере које при вршењу инспекцијског надзора нареди инспектор за заштиту од јонизујућих зрачења одређују се решењем и жалба на решење не задржава његово извршење у складу са чланом 82. став 2. и 6. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

Министарство здравља, Сектор за инспекцијски послове на основу члана 15. Закона о министарствима, обавља послове државне управе који се односе између осталог и на инспекцијски здравствени надзор у вези са радом здравствених установа, приватне праксе и других правних лица која обављају здравствену делатност преко здравствених инспектора, сагласно одредбама Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС”, бр. бр. 107/05, 72/09 - др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13 - др. закон, 93/14, 96/15, 106/15).

У вршењу инспекцијских надзора од стране инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења и здравствених инспектора примењују се и одредбе Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15).

Чланом 33. став 2. Закона о инспекцијском надзору је прописано да у инспекцијском надзору над субјектом уписаним у основни регистар, који обавља одређену делатност или врши одређену активност, а није уписан у одговарајући посебни регистар или евиденцију коју води други надлежни орган или организација или то чини без сагласности надлежног органа или организације (дозвола, одобрење, решење, мишљење, уверење, лиценца, сертификат, акредитација, потврда, овлашћење, акт о сагласности, акт о условима и др) или без пријаве надлежном органу или организацији, када је овај упис, сагласност или пријава прописана као услов за обављање те делатности или вршење те активности, инспекција према том субјекту има и врши сва овлашћења и дужности које има и врши према нерегистрованом субјекту и на њега се примењују одредбе овог закона које се односе на нерегистрованог субјекта.

Заједничка акција

Планом инспекцијског надзора Инспекције за заштиту од јонизујућих зрачења за 2018. годину планиране су заједничке акције са здравственом инспекцијом Министарства здравља, по достављању обавештења, донетих решења и закључака од стране Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије о одбацивању захтева за коришћење извора јонизујућих зрачења за обављање радијационе делатности у медицини - нерегистровани корисници. План инспекцијског надзора Инспекције за заштиту од јонизујућих зрачења за 2018. годину, је у складу са Законом о инспекцијском надзору објављен на интернет страници:http://www.ekologija.gov.rs/wpcontent/uploads/inspekcija/Godisnji_Plan_Jonizujuca_zracenja_2017.pdf Министарства заштите животне средине.

Заједничке акције биће актуелне током целе 2018. године и зависиће од броја достављених обавештења и донетих решења и закључака од стране Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије.

Општи подаци

- Заједничка акција је спроведена у периоду од 12.03.2018. године до 30.03.2018. године по сачињеном ходограму активности.
- Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је јануара и фебруара 2018. године доставила Министарству заштите животне средине, Сектору за надзор и предострожност у животној средини, 3 обавештење о непоседовању лиценце и решења за обављање радијационе делатности у медицини, као и 9 решења и 4 закључака о одбацивању захтева за коришћење извора јонизујућих зрачења за обављање радијационе делатности у медицини - коришћење дијагностичких рендген апарата и рендген апарата за снимање зуба.
- У заједничкој акцији било је обухваћено 16 надзираних субјеката, од чега 8 правних лица и 8 предузетника.
- Правна лица и предузетници су регистровани у АПР у следећим местима: Београд (3), Вршац (1), Смедеревска Паланка (1), Лесковац (2), Лебане (1), Ниш (1), Мeroшина (1), Куршумлија (1), Чачак (1), Горњи Милановац (1), Ивањица (2) и Нови Пазар (1).
- Од 8 правних лица који обављају здравствену делатност, 7 правних лица је у државној својини (2 Опште болнице и 5 Домова здравља и) и 1 правно лице је у приватној својини (Специјалистичка хируршка болница), и то:
  - Општа болница Горњи Милановац
  - Општа болница Нови Пазар
  - Дом здравља Звездара (Београд)
  - Дом здравља Вршац
  - Дом здравља Мeroшина
  - Дом здравља Куршумлија
  - Дом здравља Ивањица
  - Специјалистичка хируршка болница - Београд
- Од 8 предузетника, 7 предузетника је регистровано за обављање стоматолошке делатности (5 стоматолошке ординације и 2 специјалистичке стоматолошке ординације), а 1 предузетник је регистрован као специјалистичка радиолошка ординација.
  - Стоматолошка ординација - Београд
  - Стоматолошка ординација - Лесковац
  - Стоматолошка ординација - Лесковац
  - Стоматолошка ординација - Лебане
  - Стоматолошка ординација - Ивањица
  - Специјалистичка стоматолошка ординација - Ниш
  - Специјалистичка стоматолошка ординација - Чачак
  - Специјалистичка радиолошка ординација - Смедеревска Паланка
- По достављеним обавештењима, решењима и закључцима Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије према надзираним субјектима инспектори за заштиту од јонизујућих зрачења поступали су као према нерегистрованим субјектима у складу са чланом 33. Закона о инспекцијском надзору.
- Инспекцијски надзори од стране инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења су извршени без налога за инспекцијски надзор и без обавештења надзираних субјеката у складу чланом 33. став 4. Закона о инспекцијском надзору.
- Инспекцијски надзори од стране здравствених инспектора су извршени са налогом за инспекцијски надзор у складу са одредбама Закона о инспекцијском надзору.
- Током заједничке акције, инспектори за заштиту од јонизујућих зрачења са здравственим инспекторима извршили су 16 заједничких инспекцијских надзора у следећим местима: Београд (3), Вршац (1), Смедеревска Паланка (1), Лесковац (2), Лебане (1), Ниш (1), Мeroшина (1), Куршумлија (1), Чачак (1), Горњи Милановац (1), Ивањица (2) и Нови Пазар (1).

Учесници

- У реализацији заједничке акције су учествовали инспектори за заштиту од јонизујућих зрачења Министарства заштите животне средине, Сектора за надзор и предострожност у животној средини, Одељења за заштиту од јонизујућих зрачења са седиштем у Београду, Нишу, Шиду, Прибоју и Врању.
- У реализацији заједничке акције су учествовали здравствени инспектори Одељења здравствене инспекције Сектора за инспекцијски надзор Министарства здравља са седиштем у Београду, Новом Саду, Нишу и Ужицу.

Утврђено стање

- Заједничком акцијом било је обухваћено 16 надзираних субјеката који су поседовали 31 извор јонизујућих зрачења, и то: 12 дијагностичких рендген апарата, 1 СТ (компјутеризована томографија), 4 мамографа, 1 DEXA (снимање густине костију), 10 рендген апарата за интраорално снимање зуба и 3 ортопана.
  - Општа болница Горњи Милановац (6 дијагностичких рендген апарата и 1 мамограф)
  - Општа болница Нови Пазар (1 СТ и 1 мамограф)
  - Дом здравља Звездара (2 дијагностичка рендген апарата)
  - Дом здравља Вршац (1 за интраорално снимање зуба, 1 ортопан и 1 DEXA)
  - Дом здравља Мерошина (1 дијагностички рендген апарат)
  - Дом здравља Куршумлија (1 интраорално снимање зуба)
  - Дом здравља Ивањица (2 дијагностичка рендген апарата и 2 интраорално снимање зуба)
  - Специјалистичка хируршка болница - Београд (1 мамограф)
  - Стоматолошка ординација - Београд (1 за интраорално снимање зуба и 1 ортопан)
  - Стоматолошка ординација - Лесковац (1 за интраорално снимање зуба)
  - Стоматолошка ординација - Лесковац (не поседује изворе јонизујућих зрачења)
  - Стоматолошка ординација - Лебане (1 за интраорално снимање зуба)
  - Стоматолошка ординација - Ивањица (брисана из АПР регистра)
  - Специјалистичка стоматолошка ординација - Ниш (2 за интраорално снимање зуба)
  - Специјалистичка стоматолошка ординација - Чачак (1 за интраорално снимање зуба и 1 ортопан)
  - Специјалистичка радиолошка ординација - Смедеревска Паланка (1 дијагностички рендген апарат и 1 мамограф)
- Код 6 надзираних субјеката од којих су 2 Опште болнице, 2 Дома здравља и 2 стоматолошке ординације је утврђено, да се обавља радијациона делатност без претходно прибављене лиценце за обављање радијационе делатности у медицини, односно решења за коришћење извора јонизујућих зрачења донетих од стране Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, од чега је 7 дијагностичких рендген апарата, 1 СТ, 2 мамографа и 2 рендген апарата за интраорално снимање зуба, и то:
  - Општа болница Горњи Милановац (4 дијагностичких рендген апарата и 1 мамограф)
  - Општа болница Нови Пазар (1 СТ и 1 мамограф)
  - Дом здравља Мерошина (1 дијагностички рендген апарат)
  - Дом здравља Ивањица (2 дијагностичка рендген апарата)
  - Стоматолошка ординација - Лесковац (1 за интраорално снимање зуба)
  - Стоматолошка ординација - Лебане (1 за интраорално снимање зуба)

Дијагностички рендген апарат

DEXA

Мамограф

Ортопан

Рендген апарат за интраорално снимање зуба

- Утврђено је да 6 нерегистрованих субјеката за 12 извора јонизујућих зрачења не поседују решења за коришћење, од тога 7 дијагностичких рендген апарата, 1 СТ и 2 мамографа у домовима здравља и општим болницама у државној својини и 2 рендген апарата за интраорално снимање зуба у стоматолошким ординацијама.
- Утврђено је да се 13 извора јонизујућих зрачења не користе, и то:
  - 2 дијагностичка рендген апарата (Општа болница Горњи Милановац)
  - 1 мамограф (Специјалистичка хируршка болница - Београд)
  - 1 DEXA (Дом здравља Вршац),
  - 9 рендген апарата за снимање зуба
    - Дом здравља Куршумлија (1 за интраорално снимање зуба)
    - Дом здравља Ивањица (2 за интраорално снимање зуба)
    - Дом здравља Вршац (1 за интраорално снимање зуба и 1 ортопан)
    - Стоматолошка ординација - Београд (1 за интраорално снимање зуба и 1 ортопан)
    - Стоматолошка ординација - Ниш (2 за интраорално снимање зуба)
- Код 2 надзирана субјекта, и то: Стоматолошка ординација - Лесковац и Стоматолошка ординација - Ивањица, утврђено је да не поседују изворе јонизујућих зрачења, односно Стоматолошка ординација - Ивањица је избрисана из АПР регистра.
- 3 надзирана субјекта су прибавила лиценцу за обављање радијационе делатности и решење за коришћење 6 извора јонизујућих зрачења у медицини, и то:
  - Дом здравља Звездара (2 дијагностичка рендген апарата)
  - Специјалистичка стоматолошка ординација - Чачак (1 за интраорално снимање зуба и 1 ортопан)
  - Специјалистичка радиолошка ординација - Смедеревска Паланка (1 дијагностички рендген апарат и 1 мамограф)
- Здравствени инспектори су код 6 надзираних субјекта утврдили да се користе извори јонизујућих зрачења при обављању здравствене делатности без прописаних одобрења, и то:
  - Општа болница Горњи Милановац (4 дијагностичких рендген апарата и 1 мамограф)
  - Општа болница Нови Пазар (1 СТ и 1 мамограф)
  - Дом здравља Мерошина (1 дијагностички рендген апарат)
  - Дом здравља Ивањица (2 дијагностичка рендген апарата)
  - Стоматолошка ординација - Лесковац (1 за интраорално снимање зуба)
  - Стоматолошка ординација - Лебане (1 за интраорално снимање зуба)

Мере

- На основу утврђеног чињеничног стања инспектори за заштиту од јонизујућих зрачења за 6 нерегистрованих субјеката донели су 10 решења о забрани коришћења 24 извора јонизујућих зрачења и то за 12 дијагностичких рендген апарата, 1 DEXA, 9 за интраорално снимање зуба и 2 ортопана.
- Надзираном субјекту Специјалистичкој стоматолошкој ординацији - Чачак инспектор за заштиту од јонизујућих зрачења донео је 3 решења којима је наређено спровођење прописаних мера заштите од јонизујућих зрачења сагласно одредбама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности и пратећим подзаконским актима.
- Према правним лицима и предузетницима који користе изворе јонизујућих зрачења без одобрења Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, инспектори за заштиту од јонизујућих зрачења предузеће друге мере и радње сагласно одредбама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.
- У складу са правима, дужностима и овлашћењима прописаних Законом о здравственој заштити и Законом о инспекцијском надзору, здравствени инспектори донели су 5 решења о забрани обављања здравствене делатности коришћењем 11 извора јонизујућих зрачења од тога 7 дијагностичких рендген апарата, 1 СТ и 2 мамографа у домовима здравља и

општим болницама у државној својини и 1 рендген апарата за интраорално снимање зуба у стоматолошкој ординацији - Лебане.

- Здравствени инспектори донели су 1 меру на записник Стоматолошкој ординацији - Лесковац којом је наређено оснивачу да одмах обезбеди одговарајуће и неопходне доказе преко надлежне Агенције за заштиту од јонизујућег зрачења и нуклеарну сигурност Србије.

Закључци

- По трећи пут је спроведена заједничка контрола нерегистрованих корисника по достављеним обавештењима, донетим решењима и закључцима од стране Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије којим се одбацују захтеви за обављање радијационе делатности у медицини правним лицима и предузетницима (прва је реализована у периоду децембар 2015 - фебруар 2016. године, а друга у периоду 20.02. - 28.02.2017. године).
- Код 6 нерегистрованих субјеката, што чини 37,5 % надзираних субјеката у заједничкој акцији, утврђено је да не поседују лиценцу и решења за коришћење извора јонизујућих зрачења донетих од стране Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије.
- Од 31 извора јонизујућих зрачења 12 се користи без одобрења Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, што чини 38,7 % од укупног броја извора које поседују надзирани субјекти који су били обухваћени заједничком акцијом.
- Инспектори за заштиту од јонизујућих зрачења ће пратити контролу извршења донетих решења нерегистрованим субјектима везано за изречене забране коришћења извора јонизујућих зрачења и наређених мера, и предузети друге мере и радње према нерегистрованим субјектима.
- Здравствени инспектори ће пратити контролу извршења донетих решења нерегистрованим субјектима везано за изречене забране и наложене мере, и предузети друге мере и радње према нерегистрованим субјектима.

Препоруке

- Да не би дошло до угрожавања пружања здравствене заштите пацијентима обављањем радијационе делатности коришћењем извора јонизујућих зрачења, неопходно је предузети све активности да се такви корисници упознају и упозоре на одредбе прописа из области заштите од јонизујућих зрачења које морају да примењују.
- У циљу унапређења примене прописаних услова за коришћење извора јонизујућих зрачења за обављање радијационих делатности у медицини у оквиру здравствене делатности, неопходно је наставити и појачати заједничко превентивно деловање регулаторне организације и надлежних инспекција.
- У превентивно деловање укључити струковна удружења, Лекарску комору Србије и Српско лекарско друштво.
- За ефикасно спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења и мера нуклеарне сигурности у Републици Србији по стандардима Међународне агенције за атомску енергију (International Atomic Energy Agency - IAEA) и Директивама Савета, неопходно је објединити регулаторне послове и послове вршења инспекцијског надзора кроз имплементацију правних тековина ЕУ.
- Кроз израду Нацрта закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности законодавно уредити коришћење извора јонизујућих зрачења у медицини са правним тековинама ЕУ.